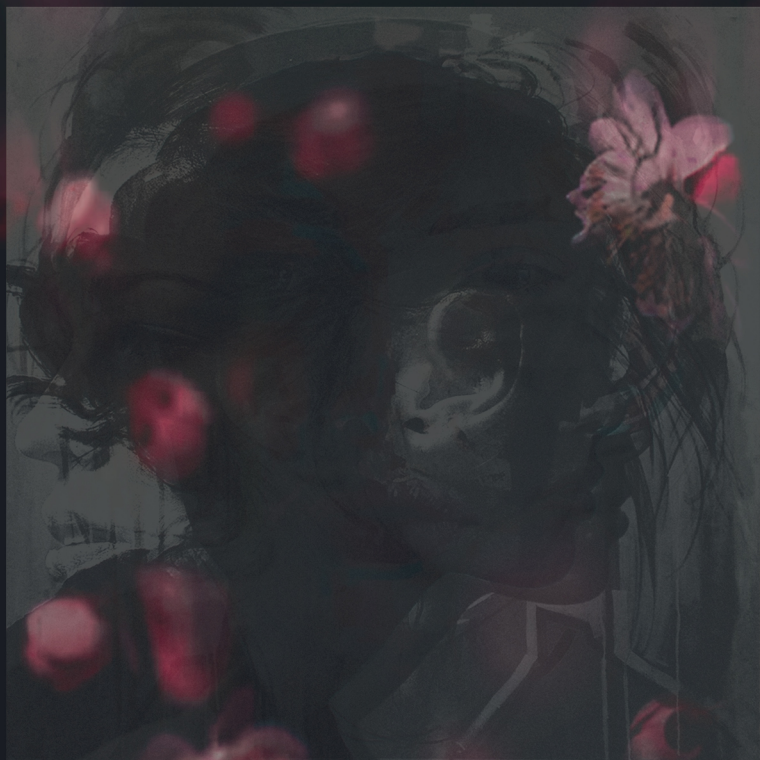

Moucha

Ladislav Petrecký

● ■ pointa

Moucha

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Ladislav Petrecký

Moucha – e-kniha

Copyright © Pointa, 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

● ■ **pointa**

Moucha

Ladislav Petrecký

Moucha
Ladislav Petrecký

© Ladislav Petrecký 2019

ISBN 978-80-907-5051-7 tištěná kniha

ISBN 978-80-883-3521-4 ePub

ISBN 978-80-883-3522-1 Mobi

ISBN 978-80-883-3523-8 PDF

Moucha

Ladislav Petrecký

2019

Věnování

Všem ženám v mém životě.

Ségře, protože bych chtěl vrátit čas a znova si s tebou hrát na Králíky z klobouku.

Mámě, protože to možná neví, ale moc si užívám ty ojedinělé okamžiky, kdy spolu neválcíme.

Babičce Růžence. Protože je skvělá kuchařka a umí nejlepší izidóry na světě. Jen škoda, že svým nebetyčným talentem tak často mrhá a plýtvá jím při vaření čočky.

Mojí nejlepší, nejtipnější, nejnápaditější, nejúžasnější, nejoriginálnější a nejsuperlativnější editore.(¹)(²)

Haničce. Protože tu mám ještě kousek volného místa. A protože (jak se zdá) rozumí mému divnému smyslu pro humor.

Té, která mě nejvíc bolí. Protože nejlépe rozumí mé duši. A protože já rozumím té její. Protože nemáme nic než alternativní vesmír. Protože jenom díky ní jsem tuhle knihu vůbec dopsal.

A... mojí múze. Protože kdyby mě neproklela, nikdy bych tuhle knihu nezačal psát.

¹ To mám místo honoráře. [Pozn. editora]

² Kecá. Dostala kebab. A dokonce bez čili. [Pozn. autora]

1

Pomeranče versus banány

Mezi prsty mu projíždělo staré konopné lano, až se z něj odrolovaly tenoučké štrápece a zlehka ho píchaly do rukou. Tento fyzický vjem, který by se dal interpretovat jako bolest, dobře znal. Vlastně byl docela rád, že se s ním setkal. Nastolovalo to rovnováhu do jeho světa, mohl jasně říct – tohle je bolest a tohle znám. Představil si, jaké to asi bude, až ho budou ty samé štrápece píchat do krku. Nejspíš je asi ani nebude schopen vnímat, protože jeho mysl bude zcela zaneprázdněna zpracováváním jiných a mnohem intenzivnějších vjemů.

V případě správně utažené smyčky by do deseti sekund měla nastat ztráta vědomí a smrt potom přijde do několika málo minut. Umírání nakonec nebude tak hrozné, jak všichni říkají. Vlastně jde jen o bolest. Pravda, asi větší bolest, ale rozhodně je lepší cítit bolest a rozumět jí, než žít s tou divnou věcí, která se mu přihodila dnes. Emoce. Psychicky a sociálně vykonstruovaný proces, zahrnující subjektivní zážitek libosti a nelibosti, provázený fyziologickými změnami, vedoucí k hodnocení skutečnosti a zaujetí subjektivního stavu podle vztahu k hodnocenému. Tomu Edward Bell rozuměl, jenže to nikdy nezažil. Až doteď.

Pomalou se prodíral mlhou pokrývající lesní mýtinu, ozářenou měsíčním světlem. Hledal správný strom. Nebo spíš správnou větev. Aby nebyl

schopen nohama dosáhnout na kmen a v poslední chvíli si tak vše rozmyslet, musel provaz uvázat alespoň 1,5 m od kmene. Působíště síly se tak nacházelo 1 500 mm od podpory. Jeho momentální hmotnost byla něco kolem 85 kg, což znamenalo, že na nosník bude působit ohybový moment o velikosti 1 275 Nm. Modul pružnosti v tahu je u dřeva kolem 12 GPa, což se odvíjí od jeho druhu a kvality. Kvadratický model v průřezu se u kruhovitých tvarů vypočítá tak, že se vynásobí průměr na čtvrtou Ludolfovým číslem, získaná hodnota se následně vydělí 32 a vynásobí poloměrem průřezu dané větve. Nebere se v potaz, že průměr průřezu větve je proměnlivý v závislosti na vzdálenosti od kmene a nikdy nemá dokonale kruhový tvar. Kvadratický modul průřezu v ohybu pro větev, která má v průměru 5 cm, je tedy něco kolem 300 000 mm³, což znamená, že vydělením ohybového momentu násobkem kvadratického modulu v průřezu a modulem pružnosti daného materiálu se získá maximální průhyb nosníku. V tomto případě tedy asi 35 cm, což ani zdaleka nevyhovuje. Kdyby ale Edward našel větev o průměru 10 cm, její kvadratický modul průřezu v ohybu by byl asi 5 000 000 mm³, a její maximální průhyb by tedy byl zhruba pouhé 2 cm. Závěrem lze tvrdit, že pro hladký a bezpečný průběh celé operace musí najít větev o průměrném průměru alespoň 10 cm.

Jsou samozřejmě i jiné cesty. Mohl by si podříznout žíly. Jenže smrt přichází až po několika hodinách v závislosti na kvalitě řezu. Během tohoto času by se mohlo stát, že by si to rozmyslel a vyhledal pomoc. A takový vývoj situace by se mu pranic nelíbil. Připadalo mu to jako polovičaté řešení a polovičatá řešení neměl nikdy rád. Další možností bylo skočit. Při pádu z výšky nad 145 m dokáže člověk dosáhnout rychlosti až 200 km/h, a tak při dopadu nastává smrt téměř okamžitě. Jenže to se mu zase zdálo neucitlivé a příliš zatěžující vůči nastolenému systému, který velmi respektoval. Protože potom bude muset přijít někdo, kdo ho uklidí. Jednoduše se mu nelíbilo, že musí existovat někdo, kdo se tím živí. Připadalo mu ekonomicky neefektivní, že nějaký člověk místo vytváření hodnot uklízí mrtvolu. V neposlední řadě mu to přišlo moc pompézní a okázalé a na tyto věci si nikdy nepotrpěl, možná proto, že jim nerozuměl. Nicméně

dokud se mu dařilo jim vyhýbat, dokázal vedle nich existovat. Sečteno podtrženo: oběšení kralovalo množině přípustných řešení.

Ručičky na jeho hodinkách právě ukazovaly 2:54 v noci. Za šest minut to bude celých dvanáct hodin od chvíle, kdy se to stalo. Okamžik, kdy ho propustili z práce. Okamžik, kdy poprvé ve svém životě začal cítit tu prazvláštní věc zvanou emoce. Tedy alespoň si myslel, že to jsou emoce, s jistotou to samozřejmě tvrdit nemohl, protože s tím neměl prázdné zkušenosti.

Život Edwarda Bella byl dost zvláštní. Jelikož neznal žádné pocity, rozhodoval se vždy jen na základě toho, co mu řekly autority, které respektoval. Jeho matka, učitelé ve škole, nadřízení v práci. Do určité míry vedl velmi jednoduchý, a tím pádem i záviděnlivý život. Nikdy neměl přítelkyni, ale kdyby byl schopen cítit lásku, miloval by čísla. Čísla anebo písmenka, se kterými se dá počítat. Stejně jako vnitřně věděl, že respektovat a poslouchat autority je správné, tak byl bytostně přesvědčen i o tom, že musí počítat. Že k tomu byl vlastně stvořen. Svým způsobem pro něj čísla byla také autoritami, které poslouchal a respektoval. Protože čísla se nikdy nemýlí. A to dávalo jeho životu smysl. Nic jiného nepotřeboval.

Právě si uvědomil, že si nevzal stoličku, kterou by pod sebou podrazil. Vymyslel to tedy tak, že uváže provaz na větev a sedne si na nejbližší strom, s oprátkou kolem krku na napnutém laně. Poté se ladně zhoupne, přičemž by měl dbát na to, aby napnutí lana nepolevilo, nicméně to není podmínkou úspěchu. V případě zatížení rázem, které by nastalo, pokud by provaz byl prověšený, si totiž nejspíš zlomí vaz, což bude mít vlastně stejný účinek.

3:00. Takže teď je to přesně. A pořád ta divná věc neodezněla. Když o tom tak přemýšlel, bylo to asi zklamání, smutek, možná i rozhořčení, což nevěděl ze zkušenosti, ale spíše z vyprávění lidí. A také strach. Strach z toho, že to nikdy neodejde, že nenastane žádná změna. Že už to nikdy nebude takové jako dřív. Vzato logicky, nemá jinou možnost. Lidé s takovými pocity prostě páchají sebevraždy pořád, on se k nim tedy musí připojit. Je to neodmyslitelné vyústění situace a součást rovnice: depre-

se = sebevražda. Vůbec si nedokázal připustit, že by existovalo i jiné řešení, a tak se rozhodl následovat tuto hypotézu. Protože logické úvahy respektoval stejně jako čísla. Možná doufal, že pokud se tím bude řídit, věci se opět vrátí do správných kolejí, protože jej tyto úsudky zatím nikdy nezklamaly.

Vzpomínal si, že se mu nejdřív divně zašmodrchal žaludek. To se stalo, když mu šéf oznámil, že je přebytečný. Pak mu vyschlo v krku, načez polkl, což ale mělo pouze ten důsledek, že se mu v krku vytvořila podivná koule, kterou nemohl nijak dostat pryč. To bylo ve chvíli, když mu šéf předal výpověď písemně. Poté se mu samovolně zkrivila ústa v prapodivném úšklebku, spustila rýma a zvlhly oči. V té chvíli se ale naštěstí nacházel v autě na cestě domů, nikdo ho tak neviděl. Úplně nakonec se mu skrz kouli v krku prodral přiškrcený vzlyk, což ho trochu vyděsilo. To už byl ale sám v lese se svou oprátkou.

V témže okamžiku, kdy byl Edward vyhozen z práce, se stalo něco, co nikdy nikdo nepovažoval za neobvyklou věc, nicméně v kontextu všech pozdějších skutečností to jen sotva mohlo být označováno za něco, co se děje dnes a denně. Jediný rozdíl představuje uvědomění si všech skutečností. Jenže Edward si té věci vůbec nevšiml, poněvadž byl hluboko pohroužen a ponořen do svého nového objevu, jenž jej zcela pohlcoval – do emocí. Emoce a pocity, které se v Edwardovi poprvé probudily, nebyly tím jediným, co se v tu chvíli zrodilo. Moucha. Zbrusu nová moucha, jež se právě vylíhla z kukly a započala tak svůj krátký, i když pro jednoho člověka dosti významný a osudový život. Přitom stačilo tak málo a všechno mohlo být jinak.

Kdyby kupříkladu jindy precizní paní uklízečka byla tak svědomitá jako normálně a vytřela prach i na skříní, jak to obvykle jednou týdně dělávala, setřela by kuklu a moucha by se nikdy nenarodila. Jenže dnes se uklízečce udělal na čele podivný flíček, a tak v koupelně strávila delší čas jeho maskováním, nestihla autobus a do práce přišla později. Déle se však zdržet nemohla, protože už měla domluvené rande. Tam přece přijít pozdě nemůže, to by celý její koupelňový rituál přišel vniveč. Zatrolené bedary.

A tak se stalo, že se moucha vyklubala a zahájila svůj první let. Jak to tak ale bývá, napoprvé se to nikdy nikomu moc nepovede. Naše moucha musela nouzově přistát přesně na stole, u kterého seděl Edward, poslouchaje důvod svého vyhazovu. Jelikož nemá moucha v tak raném věku moc pohotové reflexy, stačilo by Edwardovi, aby se napřáhl a nepatrného tvora rozdrtil. Kdyby jen věděl, kolika nepříjemnostem by tím předešel, neváhal by a rozhodně by tak učinil. A i kdyby to nevěděl, stejně by za normálních okolností s tímto hmyzem neměl slitování. Ten podivný, nepravidelný zvuk jejich křídel a hlavně všeobecně známý fakt, že mouchy přenášejí nejrůznější nemoci, mu zkrátka velel snažit se těchto živočichů zbavovat. Jestli je lidstvo v něčem zajedno, tak v tom, že mouchy by měly zemřít. Říkají to všichni, i Edwardovy autority. Jenže on v tuto chvíli téměř nevnímal okolní svět, a tak nepatrný objekt mohl jen těžko upoutat jeho pozornost.

„Takže na tři,“ řekl si v duchu sám pro sebe, když seděl na větvi s lanem kolem krku. Na poslední proslovy nebo hodnocení svého života ani nepomyslel. Raz. Věděl, že to takhle musí být, protože si to tak logika žádá. Dva. Doufal, že ani tentokrát ho logika nezklame a že její aplikace mu bude ku prospěchu, věřil, že pouze ona ho může zachránit a opět nastolit pořádek. Tři. Kolem ucha mu prosvištělo pár menších halouzek rašících z větve, na níž ještě před malinkou chvílí seděl. Koule v krku byla rázem pryč, oprátka ji nelítostně rozdrtila. A i když ho lano řezalo do kůže a nemohl dýchat, pocítil zvláštní úlevu. Tak, to bychom měli, pomyslel si. Věci se totiž začaly vracet do normálu. A normální pro něj bylo *nic*. Žádné emoce, jen fyzická bolest, která nahradila a přehlušila všechno ostatní. Byl opět prázdný. Neutrální. *Nic*.

Najednou uviděl všechny ty naivní vyznavače kultu Emo v černém oblečení, s pichlavými předměty po celém těle a zjizvenými zápěstími. Se svou glorifikací smrti mu teď připadali jako děti ve školce řešící na písčátku poločas rozpadu plutonia. Vůbec neví, o čem mluví. Naprosto. Vůbec. Se smrtí je obtíž. Nikdo neví, jak ji uchopit, jak jí rozumět. Někdo se může dostat v životě i do situace, kdy nabyde přesvědčení o kráse smrti, a tak ji

začne vyhledávat. Ovšem až do chvíle, kdy ji doopravdy okusí. Do chvíle, kdy se celé tělo spojí v zoufalém a splašeném boji o život. O svůj vlastní život. Začne sebou šukat a zmítat se v nekontrolovatelných záchvěvech, jako by spíralo a zároveň prosilo duši o to, aby jej neopouštěla. Přesně tohle se dělo Edwardovi. Tedy skoro.

Edward totiž téměř neměl duši, i když o tom nevěděl. Lidé v zásadě nemají představu o tom, co duše je a k čemu slouží, a když o ni pak přijdou, často si toho ani nevšimnou. Nicméně Edwardovi zbyl už jen malinký kousíček duše a jeho tělo se příliš nesnažilo si ji u sebe uchovat, a tak i když se bránilo, nebránilo se ani zdaleka tak moc, jako by se v této situaci bránila těla většiny lidí.

Edwardovu tělu však v boji o jeho vlastní život přispěchala na pomoc podivná souhra náhod a okolností v režii toho nejnepředstavitelnějšího tvora vůbec. Moucha. Opět. A ta samá. Vydala se na svůj první let, jenže po cestě potkala hladového datla. Ten, vida v ní snadnou kořist, se ji ihned jal pronásledovat. Moucha však obratně uhybala všem jeho výpadům a klovcům, až se mu ztratila z dohledu. Datel byl tedy nucen poohlédnout se někde jinde a hned pod sebou uviděl strom s nemocnou větví, do které začal dělat díru. Shodou okolností to byla právě ona větev, kterou si o několik málo hodin později pro svůj účel vybral i Edward. Kdyby byla moucha letěla trochu jiným směrem, kdyby datla odvedla trochu dál nebo zkrátka jinam, neměl by tento pták nikdy důvod svým chováním snižovat nosnost větve.

Edward už začínal modrat, když tu se ozvalo podivné zaprašnění. Zničehonic ztratil pevné lano pod krkem a cítil, jak se rítí dolů. Do stříbrné temnoty noční paseky. Hned vedle něj se svalila prasklá větev. Jeho tělo zoufale toužící po kyslíku chroptělo v bolestných křečích, až se mu pára valila od úst. Po chvíli se však částečně vzpamatoval. Jak se to mohlo stát? Vždyť ta pečlivě vybraná větev měla celou záležitost vydržet. Že by to bylo tím namáháním rázem? Podruhé za jeden den něčemu nerozuměl, což se mu nikdy dřív nestalo. Nevěděl, co dělat. A tak tam jen tak ležel, objímán mokrou trávou a halen do měsíčního svitu. V srdci měl prázdno. A v hlavě také. Byl vlastně vyléčen, opět nic necítil, což mu vyhovovalo. Ale zradila

ho čísla. Nebral si to osobně. Jen zkrátka nevěděl jak dál. Když už nemůže respektovat čísla, tak koho tedy? Čím se má řídit? Nic nedávalo smysl. Ze spárů jeho zmatených myšlenek jej vysvobodila až všepohlcující temnota, které se říká spánek.

Probudil ho podivně hřejivý pocit na jedné půlce tváře, způsobený časnými slunečními paprsky. Druhou půlku obličeje měl nemilosrdně za-bořenou v rosou nasáklé trávě. Pocítoval zvláštní kontrast mezi teplem a chladem. Za normálních okolností ho probouzel budík, který pro něj byl jednou z autorit, a proto vždy okamžitě uposlechl jeho volání a hned vstal. Ale dnes ne. Dnes si ještě poleží. Slunce pro něj takovou autoritu nepředstavovalo.

Jelikož však lůžko z pichlavé a chladné trávy neposkytovalo ani zdaleka takové pohodlí jako jeho postel, rozhodl se po chvíli k odchodu. A tak vstal a šel. Nevěděl kam a ani proč, ale šel. Jen tak. Vlastně ani nepotřeboval důvod. Když jeho život postrádal smysl, musely ho logicky postrádat i jeho skutky. Cestou mohl přemýšlet. Včera vlastně ničeho nedosáhl, podivné emoce z vyhazovu tu byly stále, jen mnohem méně intenzivní. Co dál? Najít si novou práci? To není správné. Byl odmítnut a zahozen. Pro žádnou práci se nehodí. Takže bude žít takhle? Nejspíš ano. Alespoň chvíli. A co to vůbec znamená žít *takhle*? To nevěděl.

Pokračoval lesní pěšinou, až došel ke křižovatce. Doprava, nebo doleva? Obvykle by se rozhodl podle toho, kam chce dojít. Když ale jeho cesta nemá cíl, nemá ani danou trasu. Najednou neexistoval žádný logický důvod jít doprava nebo doleva. Padesát na padesát. A tak stál a dumal, co udělá. Nejlogičtější mu přišlo rozpůlit se, jednu půlku poslat doprava a druhou doleva. To ale neuměl.

Všechny mozkové závity se Edwardovi v mozku vařily, jak se snažily rozřešit tuto patovou situaci. Tvář se mu zkřivila v podivném úšklebku, on si toho ale vůbec nevšiml. Jeho mysl začala ztrácet pozornost, když pohledem zabloudil k listu vznášejícímu se ve vzduchu. A najednou to bylo jasné. Jestli na zem spadne rubem, půjde doprava, pokud lícem, tak doleva. Fascinovaně zíral na ten kus přírody pomalu padající k zemi, tančící valčík na vlnách vzduchu. Kus přírody, který rozetne jeho budoucnost. Koneč-

ně dopadl, rubem dolů. Takže vpravo. Nuže dobrá, list rozhodl. Kostky jsou vrženy. Najednou věděl, že se tak bude rozhodovat vždycky, když logika nebude dávat jednoznačnou odpověď. V minulosti měl pokaždé cíl, proto dokázal vydedukovat, kudy se dát. Teď bylo všechno jinak, ale listy ho zachrání. Jenom si nebyl jist, co bude dělat v zimě.

Cestou přemýšlel, jak se to vůbec stalo. Pamatoval si, že těsně před tím normálně seděl v práci u počítače a snažil se definovat algoritmus popisující chování šimpanzů při hledání potravy v uzavřené místnosti. Pak zazvonil telefon. Měl se neprodleně dostavit do ředitelovy kanceláře.

„Prosím, posadte se,“ navrhl mu elegantně vyhlížející pán. Pod pečlivě sčesanými vlasy mu však na čele rašily malinké krůpěje potu a jeho pohled byl tak nějak skelný, zastřený, jakoby upřený do dálky, do neexistujících světů, kde hledal útěchu před tím, co ho teď čekalo. Možná se z těchto indicií dalo vytušit, že se bude dít něco neobvyklého, Edward jim však nepřikládal žádnou váhu.

„Naše firma si velice váží všeho, co jste pro ni za celou svou kariéru vykonal, pane Belle,“ začal ředitel rozvážně. Edward jen dál seděl v křesle, myslí zase bloudil k šimpanzům. Pomeranč, nebo banán? Co mají radši? A proč by to mělo někoho zajímat?

„Vždycky jste byl v práci velmi zodpovědný, zůstával jste přesčas, když to firma potřebovala, vaše výpočty byly vždy přesné, nemohu vám vlastně vůbec nic vytknout. Byl jste opravdový profesionál,“ pokračoval ve svém monologu ředitel. Tato slova Edwarda odvedla na chvíli od šimpanzů, začala mu připomínat smuteční proslovy na pohřbech. Nejvíc ho ovšem zarážel fakt, že byla řečena v minulém čase. Nedělal si z toho však těžkou hlavu a v myšlenkách se opět vrátil k šimpanzům. Tak proč by mělo někoho zajímat, jestli mají šimpanzi radši pomeranče, nebo banány? Anebo je spíše otázkou *koho* než *proč*? Třeba bohatého investora, pevně věřícího v Darwinovu evoluční teorii, se špičkovým týmem meteorologů.

„Jenže nastaly... nepředvídatelné události,“ pokračoval kormidelník firmy, přičemž kladl velký důraz na slovo *nepředvídatelné*, jímž chtěl naznačit, že události byly opravdu *nepředvídatelné* a že on v podstatě za nic nemůže. Ačkoliv Edward těmto signálům vysílaným mezi řádky pranic

nerozuměl, neušlo mu, že se ředitel chová jaksi podezřele. Ovšem ani tento fakt ho nedokázal vytrhnout od šimpanzů.

Představte si to. Jste bohatý investor, vlastníte plantáže s nejrůznějším ovocem a máte informace. Například víte, že příští rok bude špatné počasí. Prakticky celý rok, tudíž jakákoliv úroda bude špatná. Ale vy stejně chcete něco pěstovat, ceny se díky tomu vyšplhají do dříve netušených výšin. Otázkou je, co budete pěstovat. Přece to, po čem bude větší poptávka. Po čem je větší poptávka, když je obojího málo – po banánech, nebo po pomerančích? Co na to říká podvědomí racionálně smýšlejícího spotřebitele, vyvinuvšího se ze šimpanze? Odpověď je nasnadě. Podvědomí racionálně smýšlejícího spotřebitele bude stejné jako podvědomí šimpanze. Otázka tedy zní: co na to šimpanz?

Z myšlenkových pochodů ho vytrhl až upřený pohled jeho nejvyššího nadřízeného. V tu chvíli mu přišlo, že vypadá jako zakletá žabí princezna, zoufale toužící po vysvobozujícím políbení. Nejspíš mu chtěl pohledem naznačit: „Sakra, chlape, tak už musíš něco tušit, do háje, řekni taky něco.“ Jenže co? Má šimpanz radši banány, nebo pomeranče, to je oč tu běží – napadlo ho. Ale nejspíš na tuto větu nebyla vhodná chvíle. A tak ředitel pokračoval dál.

„Řeknu to jednoduše. Zkrátka vám velmi děkujeme za vaše služby a loajalitu, které jste nám nesčetněkrát prokázal. Současná neblahá situace na trhu nás nutí dělat opatření, která se mi nelíbí, nicméně tyto kroky je z hlediska prosperity naší společnosti nutné podniknout.“

Edwardovi až teď došlo, že celý tento teatrální proslov má dozajista co dělat s těmi divnými pocity, které se ho ovšem netýkaly. Chtěl namítnout, že si s tím nemá ředitel dělat starosti, že na něj tyhle řeči stejně nepůsobí a vůbec nechápal, jak by na kohokoliv působit mohly.

„Jsme si jisti, že se vám s vašimi znalostmi a schopnostmi povede v budoucnu dobře, ve svém oboru jistě patříte k hrtce nejlepších. Je mi to líto, ale musíme se rozloučit, musím vás propustit,“ vysoukal ze sebe konečně ředitel.

A tehdy to začalo. Tohle Edward nečekal. Nevěděl, co dělat. Co by dělaly autority? Neměl nejmenší tušení. Banány a pomeranče v jeho hlavě

se začaly srážet a tříštit, až se spojily do všepohlcující tekutiny, ve které se utopili všichni šimpanzi.

„Dí-ky,“ vypravil ze sebe, přičemž „dí“ znělo skoro až šeptem, jak se mu vzduch nemohl prodrat přes právě se tvořící kouli v krku. Potom vstal, potřásl ředitelovou rukou na rozloučenou a odešel. A tehdy se to stalo. Pocity a emoce dostihly i jeho. Zdály se mu mnohem horší, než se o nich povídalo. Všechno komplikovaly. Tak proto celá ta šaškárna, proto ředitel tak dlouho chodil kolem horké kaše. Kvůli těm pocitům, chtěl ho na to postupně připravit, aby minimalizoval šok, který měl nastat. Jenže to vůbec nepomohlo. Právě byl zničen celý jeho život, vše přestalo dávat smysl, autority ho zradily, pevné zákonitosti definující fungování tohoto světa byly roztrženy. Představa, že by pár vhodně zvolených slov mohlo tuto situaci alespoň odlehčit, mu připadala neskutečně nesmyslná, až směšná.

Ovšem teď už byl jeho emocionální stav o něco lepší. Nešlo sice tvrdit, že by se již dokonale vymanil ze sklíčenosti. Že by snad pochopil, kým je – před důležitým individuem, nedílným článkem pevně zapadajícím do kolosálního soukolí, jež se zve společnost, což je přece názor, ke kterému každý asertivně smýšlející jedinec, bezmezně respektující nejrůznější autority, musí zákonitě dospět. Spíše zakusil blahodárný účinek času. Čas, přesně tento aspekt definující svět kolem nás. Paradoxně poskytující krátkodobou úlevu, odpočinek a uzdravení jen proto, aby nás z dlouhodobého hlediska vždy nekompromisně smetl z povrchu zemského. A nejen nás, ale i veškeré stopy a odkazy naší existence.

A pak tu bylo ještě něco. Ještě jedna věc začala na Edwarda znenadání působit. Přišla jako blesk z čistého nebe a donutila ho zastavit se a zpozornět. Pocit. Zase. Tentokrát to ale bylo docela jiné. Takové hezké a pohodlné. Asi jako když velmi složitý matematický příklad vyjde beze zbytku a jeho výsledkem je přirozené číslo. A kdo byl za tento pocit zodpovědný tentokrát? Inu, mozek, ostatně jako vždycky. I když nebyl sám. To, že Edward opět pociťoval nějakou emoci, bylo dílem celého systému, v němž se nacházel, který nazýváme svět.

Edwardův mozek je v podstatě stejný jako mozek kteréhokoliv jiného člověka. Jeho součástí je také limbický systém řízený svým centrem

– amygdalou, v podstatě zodpovědnou za emoce. Jenže ta Edwardova dlouhou dobu spala, připadala si zbytečná. K činnosti byla vyburcována až velmi silným vjemem, který pro Edwarda představovala ztráta zaměstnání. A teď byla jako novorozené dítě, které si ještě zcela neuvědomovalo svou existenci, proto byla její funkce dosti omezená.

Limbický systém jako celek rozumí pouze takovým vjemům, jako jsou metafory, symboly, asociace a hudba, a pouze na ně je schopen reagovat. Vjemy, ve kterých se tyto prvky nevyskytují, nechávají celý limbický systém klidným a nevyvolávají žádnou emoci. Ovšem důvod, proč byl Edward schopen vnímat emoce, spočíval v napojení limbického systému na autonomní nervovou soustavu, jež řídí jeho hladké svaly, které ovlivňují krevní tlak, tep, trávicí soustavu nebo velikost oční panenky, ale také ovlivňuje činnost žláz. Takže jak se to stalo, že Edward Bell začal opět něco cítit? Za všechno mohly endorfiny štěpící se převážně v jeho mozku, jenž dostal příkaz k produkci těchto hormonů skrze nervovou soustavu, do které vyslala signál amygdala, v níž došlo k jednoduché asociaci.

Vůně levandulí. Právě teď ji ucítil, jeho nos vyslal signály do mozku a v jeho amygdale došlo k asociaci. Spojil si nynější okamžik s dávno zapomenutou událostí, kdy jako malý chlapec ležel v trávě, vnímaje na své kůži hřejivé sluneční paprsky tu a tam probleskující skrz větve košatého dubu, líně se vlnící v rytmu jemného jarního vánku. A pak tam také byla ona nezaměnitelná vůně levandulí. Nemohl si vzpomenout, že by ji od toho okamžiku v dětství ještě někdy cítil. Až teď. Najednou byl opět tím malým klukem, oproštěným od všech složitostí plynoucích z nenaplněných očekávání společnosti, ze zklamání autorit, od sklíčenosti ze ztráty zaměstnání. Najednou bylo vše tak, jak má být. A tak si lehl do trávy a nechal endorfiny dělat jejich práci.

Když se nabažil endorfinového opojení, natrhal si obrovskou kyticí levandulí a pokračoval v cestě. Ani mu nepřipadalo zvláštní, že se ubíral neznámo kam jen v lehkém jarním oblečení a s velkým pugétem v ruce. Vůbec mu nevadilo, že nemá peněženku, klíče ani jiné nezbytnosti tvořící základní vybavení pro přežití, jímž se normální smrtelník vyzbrojuje, má-li opustit teplo a bezpečí svého domova.

Zanedlouho došel ke zjevně opuštěnému, polorozpadlému stavení, jež kdysi bylo vilkou, obývanou nejspíš nějakým bohatým venkovským pánem. Mramorové schodiště pokryté prasklinami se pomalu utápělo v záplavě břečtanu. Stejně tomu bylo i se zbytkem domu. Ztrouchnivělé staré okenice, podlaha z parket zkroucená vlivem deště, před jehož účinky ji nemohla ochránit místy propadlá střecha. Na starém nábytku, který se ještě svou vlastní tíhou nezhroutil, se časem usadily velké nánosy prachu. Celkově dům působil prostorně a vzdušně, a před sto lety snad i honosně. Kdysi odrážel lesk a slávu lidského snažení. Dnes však příkladně ilustroval civilizaci snoubící se s přírodou.

Po nahlédnutí do velké vstupní dvorany nabyt Edward přesvědčení, že budova je neobývána, a jelikož se už začalo pomalu stmívat, rozhodl se v ní přenocovat. Levandule rozhodil okolo sebe, aby ležel na měkkém, a jelikož se cítil, jako by měl na růžích ustláno, spánek odnášející jej do jiných světů a alternativních vesmírů na sebe nedal dlouho čekat. Nemohl jej probrat ani rušivý zvuk třepotavých muších křídel. Moucha. Zase ta samá. Od svého narození ještě neusnula. Nejspíš ani nevěděla, jak se to dělá. Nebo možná nenašla pro tuto činnost vhodné místo. A co tamhle, pomyslela si při pohledu na Edwardovu tvář.

Za normálních okolností spával Edward na boku s hlavou položenou na uchu. To ovšem platilo, pokud nebyl při spánku rozptylován dotěrným hmyzem. Tehdy sebou začal šít tam a zpět, jen aby se té prokleté mouchy zbavil. Po chvíli oslavilo jeho počínání úspěch. Moucha, chápajíc, že si bude muset najít klidnější noclehárnu, odlétla z bojiště a zanechala Edwarda v té nejhorší možné pozici – spícího na zádech, s hlavou přesně pod cihlou uvolňující se ze stropu. Kdyby ho moucha neotravovala, nic by se nestalo. Nebo kdyby ho naopak otravovala o trochu déle, dal by hlavu jinam a vše by bylo v pořádku. Jenže takhle...

Nevěděl, jestli ho vzbudil zvuk pomalu se drolicí omítky a jiných poviv, které se právě teď rozhodly vypovědět službu, nebo jestli byl probuzen až zvukem cihly, která pomalu opouštěla svou pozici zrovna nad místem, kde Edward spal. Nebo ho vzbudil až tupý náraz tvrdého, těžkého předmětu lámajícího jeho nos? Svou bdělostí si však byl plně jist v okamžiku,

když ucítil teplou krev řinoucí se mu z nosu. Ačkoliv se zpožděním, rozhodl se bolestně zařvat, až se jeho hlas rozlehl po celém domě. Otočil se tak, aby ho krev tepající z nosu neudusila a mohla volně ven, čímž potřásl pomalu vadnoucí levandule, tvořící jeho dočasné lůžko. Najednou už nad ním neměly žádnou moc. Všechny pozitivní emoce byly okamžitě pryč. Doslovné i metaforické procitnutí ze snu.

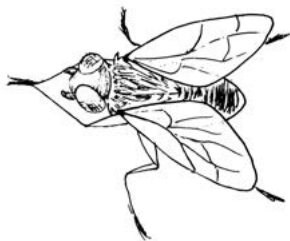
„No ty vole, co se to tu děje?“ ozval se hlas neznámého muže, spěchajícího k němu po schodech z horního patra, až za ním husté, zcuchané vlasy vlály. Osmahlá tvář, zryhovaná několika málo hlubokými vráskami, zračila nelibost plynoucí z nečekaného probuzení. Jinak ale bylo držení jeho poměrně silně vyhlízejícího těla pevné a houževnaté.

Dospěchal k Edwardovi a naléhavým pohledem od něj vyžadoval odpověď. Jenže tomu k úniku velkého množství krve přestaly stačit úzké nosní dírky, a tak si před ním místo odpovědi odplivl směs slin, hlenu a krve.

„Ty vole, ty musíš do nemocnice,“ řekl divný člověk, chápaje se ho kolem ramen.

Edward věděl, že projev jakéhokoliv odporu by byl velice namáhavý a v konečném důsledku nejspíš i neúčinný, a tak se příchozímu podvolil.

2

Cesta

Vydali se na cestu. Zdálo se, že divnému člověku ani moc nevadilo, když mu trocha Edwardovy krve ulpěla na šatech, byť starých a roztrhaných.

„Jak se vlastně jmenuješ?“ zeptal se Edwardův samozvaný zachránce. Ach ne. Teď si bude chtít povídáním zkrátit cestu do nemocnice, napadlo Edwarda. A jelikož byla civilizace v nedohlednu, vypadalo to na pořádně dlouhý, únavný a zbytečně vysilující rozhovor.

„Edward,“ odpověděl úsečně. I když tón hlasu na Edwarda samotného nikdy nijak nepůsobil, věděl, že na ostatní lidi působí hodně, že v nich vzbuzuje pocity, na jejichž základě se orientují v situacích a promýšlí své další kroky. A tak trochu doufal, že podle jeho intonace dokáže tento zbrusu nový přítel vytušit, že se Edward na žádný dlouhý rozhovor necítí a že by mu snad bylo i milejší, kdyby ho tam nechal vykrváčet, než aby ho podrobil křížovému výslechu.

„Čau Edwarde, já jsem Jurij,“ pravil jeho druh se směělým entuziasmem, nabízejí mu přitom ruku, které se Edward chopil jen s velkou nevolí, doufaje, že se tím tyto podivné sociální nutnosti odbydou, a on tak konečně dosáhne kýženého klidu.

„A jak se ti to vlastně stalo?“ pokračoval Jurij, ukazuje na Edwardův nos. Aha. Takže klid se nekoná.

„Něco na mě spadlo.“

„Aha,“ odtušil Jurij soucitně. „A jak ses sem vůbec dostal?“

Jak? To bylo na dlouhé vyprávění, což bylo to poslední, na co měl Edward sílu. Chvilí tedy přemýšlel, jak zformulovat co nejuvýstižnější a zároveň nejkratší odpověď.

„Vyhodili mě z práce.“

„Jó, to je nepřijemný,“ pravil Jurij, „taky mě jednou vyhodili z práce.“ Jednou? Dost bych se divil, kdyby takového osla vyhodili jen jednou, pomyslel si Edward, nahlas však neřekl nic, protože věděl, že by se dopustil hrubosti, což se nedělá.

„Řeknu ti, jak se to stalo,“ rozhodl Jurij, který si vyložil mlčení svého druha jako pobídku k dalšímu příspěvku do společného dialogu, a spustil.

„To jednou zas šéf svolal celou firmu na motivační proslov. Čas od času to dělával, když lidi třeba kašlali na přescasy nebo tak. A tak tam chodí jako hladovej lev v koloseu a vybírá si, kterého křesťana sežere jako prvního. Chrlí stokrát omílaný, ovšem umně zformulovaný klišé. Akorát jinak interpretovaný, zaonačený a zabalený, vydávající se za heroický výrok, který by mohly motivovat statisícové vojsko, aby za svého generála položilo život a poslalo své duše do podsvětí, jen aby dosáhlo cíle svého vůdce.“

No a pak se zničehonic obrátí ke mně a povídá: ‚Hej, ty! Nelíbí se mi tvůj účes.‘ Tenkrát jsem měl celkem číro, obarvený na červeno, ale to je jedno. Prostě se na něj klidně podívám a jelikož vím, že v týhle situaci není možný mu nikterak odporovat a že je nejlepší souhlasit, tak říkám: ‚Ten účes má jméno, pane řediteli, jmenuje se *odpuzovač žen verze tři tisíce*.‘ Načež se rozhostilo ticho, zraky všech lidí v místnosti se upřely na nás, šéfovi se po tváři rozlil zkoprnělej výraz. Asi ho překvapila vyrovnanost, s jakou jsem to vyslovil. Nicméně mu nevydržel dlouho, poněvadž se po chvíli jeho tvář zkrivila v podivným úšklebku, nejspíš vyjadřujícím pobavení, a pak následoval hlubokej, klokotavej smích. Ukázal na mě prstem a pravil: ‚Ty... Ty se mi vlastně líbíš.‘ Odpověděl jsem: ‚Jsem rád, že aspoň oceníte můj smysl pro humor, když už neoceníte můj účes.‘ Což mělo za následek ještě větší smích a taky to, že mi začal podivně máchat ukazovákem před obličejem. Když ho to omrzelo, řekl jasně a beze smíchu: ‚Máš padáka.‘

Tak to jsem se zas usmál já: ‚Teď pro změnu zas oceňuji já váš smysl pro humor.‘ Na kratinkou chvíli se na šéfově tváři mihl úšklebek, tentokrát připomínající úsměv spíš vzdáleně, kterej se brzy přelil v kamenou odhodlanost: ‚Ne, myslím to vážně. Jdi za sekretářkou, napiše ti to na hodinu, tady jsi skončil.‘ A tak to bylo. Šel jsem. Šéf si aspoň zvýšil ego a příkladně před všema svýma zaměstnancema demonstroval, jak je jednoduchý někoho propustit a že vlastně nikoho nepotřebuje, ale že všichni potřebujou jeho, a tak lidi zas ty přesčasy dělali. Aspoň na chvíli.“

Edwardovi tento způsob chování nedával žádný smysl, ať už se mu snažil přijít na kloub sebeusilovněji. Z hloubavých myšlenek ho vytrhl až Jurijův hlas: „Takže... tebe taky vyhodil šéf?“ Co je to za pitomou otázku? Kdo jiný než šéf by ho asi tak mohl vyhodit? A tak jako odpověď polohlasem zamručel: „Jo.“

„To je bída,“ konstatoval Jurij, „proč to není naopak? Proč nevyhazují podřízení nadřízený?“ Edwardovi se v hlavě vyrojil asi milión odpovědí na tak pošetilou otázku, ale umanut si, že člověk ptající se na takové nesmysly si jednoduše nezaslouží odpověď, a tak nadále mlčel.

„Já jsem totiž podřízenýho nikdy neměl, takže by mě nikdy nemohl nikdo vyhodit,“ řekl zvesela Jurij a zatímco Edward žasl nad jeho prostoduchostí, pokračoval: „A tys měl nějakýho podřízenýho?“

„Jo,“ řekl Edward, „ale byl to šimpanz.“

„Aha,“ začal se zájmem Jurij, „takže jsi pracoval v cirkuse?“

Po chvíli přemítání a při vzpomínce na to, jakým způsobem byl vyhozen, mu Edward odpověděl: „Skoro.“

„A co ten šimpanz uměl?“

„Žral banány a pomeranče.“

„Aha...“ řekl Jurij trochu zklamaně. „Tak to se nedivím, že tě propustili, když jsi ho nenačil nic lepšího.“

I když se tato slova Edwarda nemohla nikterak dotknout, díky puritánské výchově své konzervativní matky věděl, že se Jurij právě dopustil společensky nepřijatelného jevu, jemuž se říká *nehorázná neomalenost*. Začal tedy pomalu přemýšlet, do jaké společnosti se to vlastně dostal. Na-

konec se rozhodl, že hrubý pytel si zaslouží hrubou záplatu, a zeptal se: „A jak se tobě stalo, že jsi skončil na ulici?“

„Vlastně ani nevím,“ začal Jurij pomalu, „prostě jseš dítě a najednou jseš dospělej, ani nevíš jak ... A víš, že už nikdy zas nebudeš dítě, a říkáš si, kolik věcí jsi jako dítě ještě chtěl stihnout, ale prostě už nestihneš ... Postavit velikou lodičku a pustit ji po řece a doprovázet ji po břehu a vidět, kam až dopluje. A jak jseš dospělej, snažíš se, aby se ti zas nestalo to samý, abys nebyl starej a aby sis zas neříkal a nevyčítal, žes toho chtěl jako dospělej tolik stihnout. No a pak jseš starej a zas se bojíš – říkáš si, že chceš žít tak, aby sis jako mrtvej nemohl vyčítat, žes toho chtěl tolik stihnout. Prostě čas všechno mění. Ale když žiješ jako já, je všechno jinak. Tady se nic nemění. Dělán všechno, co chci, nikdy nebudu mít výčitky, že jsem něco nestihl.“

Edwarda spíš než odpověď zaujal tón, jakým ji Jurij vyslovil. Očekával totiž, že se Jurij rozčílí a bude reagovat podrážděně. Namísto toho slyšel vyrovnaný hlas, který by v každém jiném posluchači vzbuzoval pocit, že vypravěč myslí vše naprosto upřímně. Ovšem Edward necítil nic. Jen se podívoval nad prazvláštním chováním celé společnosti, jež odsuzuje neomalenost a tak často si stěžuje na osamělost. Jako by nemocný odmítal lék na svoji chorobu. Díky tomu, že se dopustil společensky naprosto neakceptovatelného jednání, tedy neomalenosti, totiž vznikla příležitost k tomu, aby se napravil jiný společensky nežádoucí jev, tedy osamělost. Znenáhla věděl, že mu Jurij důvěřuje, když se mu svěřuje s takovými věcmi, což bylo velmi povzbudivé. Edward to považoval za základy, na nichž by mohli vystavět přátelství. To vše díky tolik proklínané a zatracované neomalenosti.

A proč tomu tak vlastně je? Proč je jednání, které se dá klasifikovat jako neomalené, bráno jako negativní? Za všechno bezesporu mohou ty podivné emoce, jež vedou člověka ke vztahovačnosti, chmurám a k logickému závěru, že toho, kdo v nás tyto stavy vyvolal, bychom měli nenávidět. Byl naprosto rád, že jimi téměř netrpí, a jak se zdálo, i Jurij byl vůči nim alespoň částečně imunní, nebo je snad dokázal úspěšně potlačovat a povznést se nad ně. V tom se však Edward mýlil.

„Jak je to ještě daleko?“ zeptal se Edward.

„Asi deset kilometrů.“

„Aha,“ hlesl Edward a při té představě se mu trochu podlomila kolena, což neušlo Jurijovu zraku.

„Máš z tý cesty strach, nebo co?“

„Strach? Ne, nemám strach. Já jsem nikdy v životě žádné emoce necítil. Až do včerejška.“ Pak Jurijovi vysvětlil, jak nejspíš v důsledku vyhazování z práce poprvé pocítil smutek nebo něco na ten způsob, a vylíčil i ten zvláštní účinek, který na něj měla vůně levandulí.

„To bude taky pocit,“ pravil Jurij zkušeně, jako by měl na emoce vysokou školu. „A jak se ti žilo bez emocí?“

Po chvíli váhání Edward odpověděl: „Pohodlně. Rozhodně pohodlněji než s emocemi. Vše bylo jasné, dané, černobílé.“

„A tys tuhle...“ Jurij se na chvíli odmlčel, nevěděl totiž, jak Edwardův stav označit. Nemoc? Úchylku? I když byl křupan, přesto cítil, že takhle slova nemůže použít. Ne snad kvůli tomu, že by tím Edwarda mohl zranit. Jednoduše vnímal, že ho nevystihují. Nakonec se odhodlal a pokračoval: „... záležitost zdědil po někom v rodině?“

„Možná po matce? Otce jsem viděl naposledy jako dítě, vůbec si ho nepamatuji. A protože mi máma řekla, že se na něj nemám ptát, tak jsem se neptal.“

„A to tě nikdy nezajímalo, kdo je tvůj otec?“

„Možná jo, ale když máma řekla, že se nemám ptát, tak jsem se neptal.“

„Vzornej hošík,“ utrousil Jurij s odstínem sarkasmu v hlase. Edward pro něj však byl stále záhadou, a tak pokračoval: „Koho jsi poslouchal, když tu nebyla máma?“

„Tak různě. Prostě toho, kdo byl v dané situaci vůdce. Toho, kdo se v dané situaci jevil jako nejinteligentnější a nejrozumnější, toho, kdo představoval nejvyšší autoritu. Ve škole nejchytřejšího spolužáka. Nebo učitele, když byl přítomen, potom ředitele. Vedoucího v modelářském kroužku. Také politiky a prezidenty. Dnešní svět se přímo hemží různými lidmi, kteří ti pořád chtějí říkat, co máš dělat. No a nakonec matematiku. Matematika popisuje vše. Matematika ví vše, jen my nevíme, jak ji po-

užívat, proto posloucháme i lidi. Ale matematika je bezesporu nejvyšší autoritou.“

„Aha, takže předpokládám, že máš svy autority hierarchicky seřazený a v případě, že si protiřečí, jednoduše následuješ tu, která je v hierarchii nejvyšší.“

„Přesně tak.“ Na chvíli se rozhostilo ticho, rušené pouze hekáním obou postav mířících ke vzdálené nemocnici.

„A není to trochu nuda?“ prolomil Jurij mlčení.

„Co jako?“ opáčil Edward.

„Tvůj život.“

„Jo tak,“ vyjádřil Edward pochopení, ale s odpovědí si dal načas. „Já ani nevím, co je nuda.“

„Když nevíš, co to je, tak se ptej, co to není,“ řekl Jurij směle, „čili musíš hledat opak. Opakem nudy je něco... super zábavného a vzrušujícího a intenzivního.“

„Jinými slovy chceš říct, že opakem nudy je vzrušující zábava, kterou ale můžeš pocítovat jen díky emocím. Zatímco nuda je stav, ve kterém necítíš žádné emoce. Je to tak?“

„No...“ začal Jurij pomalu, „když to tak říkáš, tak nejspíš jo.“

„V tom případě jsem donedávna nezažil nic jiného než nudu, jenže jsem o tom nevěděl. Protože jsem neznal opačný stav, tedy vzrušující zábavu. Tudíž ano, pro tebe to je nuda, pro mě to nuda nebyla.“

„Chceš říct, že je to relativní?“

„Vypadá to tak.“

„Asi máš pravdu,“ souhlasil Jurij, „vlastně určitě máš pravdu. Různý situace vyvolávají v různých lidech rozdílný emoce a i když jsou ty emoce stejné, lidi je vnímají s různou intenzitou. Například když dá tým A gól týmu B, fanoušci týmu A budou nadšený, zatímco fanoušci týmu B budou smutný.“

„Nepochybně,“ souhlasil Edward.

„Zároveň ale mezi fanoušky týmu A najdeme ty, který budou v obrovský euforii, protože svému týmu fandí třeba dvacet let, zatímco ti, který